

התיישנות ומחיקת רישום פלילי - כל מה שצריך לדעת

מהו רישום פלילי? מתי הרשעה פלילית מתיישנת והאם בחלוף התקופה היא אכן נמחקת מהמרשם הפלילי? האם וכיצד אפשר להביא למחיקת רישום פלילי טרם סיומן של תקופות ההתיישנות והמחיקה? עו"ד אסף דוק מסביר במאמר הבא אודות משמעותו של הרישום הפלילי והאפשרויות השונות היכולות להביא למחיקתו.

אופיים ומהותם של מאגרי המידע הפלילי של משטרת ישראל

רישום פלילי כולל את המקרים שבהם ההליך הפלילי כנגד אדם הסתיים בהרשעה. הוא מפרט את כל העבירות שאדם ביצע, את ההליכים שהוא עבר ועובר במסגרת ההליך הפלילי, התיקים שעומדים נגדו, גזר הדין והעונשים שנגזרו עליו. גם לאחר שהאדם סיים לרצות את עונשו, הרישום הפלילי נותר לחובתו שנים רבות - מה שמשמעותי מאוד עבור מקצועות מסוימים או תחומים אחרים בחייו של אדם. משום כך קבע המחוקק תקופת התיישנות שלאחריה אפשר למחוק את התיק מהרישום במשטרה. עם זאת, גם לאחר המחיקה, רשאים עדיין לעיין בתיק מספר מצומצם של גורמים ובניהם משטרת ישראל, צה"ל, שב"כ, הממשלה, היועמ"ש, הועדה לימנוי שופטים ומספר גורמי עילית נוספים.

המשטרה מתעדת את פעילותה מהרגע שבו הוגשה תלונה או התעוררו חשדות לביצוע עבירה פלילית מסוג פשע. המרשם שהמשטרה מנהלת נפרס על פני כל שלבי החקירה ומעורבותה והוא קבוע בחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981. החוק מסדיר את הגופים שיכולים לקבל את המידע ממאגר הרישום הפלילי וכן את כללי הרישום הפלילי ומחיקתו. רישום המשטרה כולל מספר מאגרים:

□ **תיק פלילי** - נפתח בגין האשמה ספציפית העומדת כנגד אדם. יכול להיות בהחלט מצב שבו ייפתחו לאדם כמה תיקים במקביל או כמה תיקים לאורך השנים. כל עוד החקירה מתנהלת, מוגדר התיק **כתיק מב"ד** ("ממתין לברור דין"). לאחר שהחקירה מסתיימת מחליט קצין החקירה אם לסגור את התיק מסיבות שונות או להעביר אותו לגורמי התביעה עם המלצות להגשת כתב אישום. התיק עובר לפרקליטות המדינה או לתביעה ושם יוחלט אם להגיש כתב אישום, להחזיר להמשך חקירה או לסגור את התיק מסיבות שונות. אם הוגש כתב אישום, סטאטוס התיק נשאר עדיין כמב"ד והוא ישתנה רק כאשר יסתיים המשפט.

□ **תדפיס רישום פלילי** - זהו מסמך ממוחשב של המשטרה ובו כלל העבירות שאדם ביצע אשר הגיעו לכתב אישום והרשעה וניתנו עליהן עונשים שונים. הרישום כולל את ענייניו של אדם הנדונים בבית משפט, בגין פשעים ועוונות (לא לגבי חטא שהעונש עליו הוא עד שלושה חודשים). הרישום יכול לכלול גם החלטות של בית משפט שלא מוגדרות כעונשים, כגון צווים להתחייבות להימנע מעבירה, צווי מבחן, צווי שירות לתועלת הציבור ועוד.

□ **מרשם פלילי** - מידע ממוחשב אודות הרשעות וקביעות אחרות של בית משפט בדבר חיובו בדין של אדם.

מהו רישום פלילי וכיצד ניתן להביא למחיקתו?

גם אם אדם סיים לרצות את עונשו, התיק שלו לא נמחק מהרישום הפלילי ודבר זה עלול להעיב על עתידו של אדם, כי יש מקצועות הסגורים בפני אנשים שיש להם רישום פלילי. נוסף על כך רישום פלילי רלבנטי לשם קבלת אשרות שהייה בחו"ל, אימוץ ילדים ועוד. נתון נוסף שעלול לפגוע בחייו של אדם ששמו כולל ברישום פלילי הוא שגורמים שונים יכולים לעיין בו, כגון צה"ל, שוטרים ובעלי תפקידים משפטיים. בכדי למחוק רישום פלילי, עומדות בפני האדם מספר אפשרויות:

□ **להגיש בקשת חנינה לנשיא המדינה** - לנשיא המדינה הסמכות למחוק רישום פלילי של אדם בדרך של קיצור תקופות ההתיישנות והמחיקה של אותן החלטות בית משפט שלא הסתיימו בזיכוי הנאשם. בקשת חנינה תוגש באמצעות עורך דין למחלקת חנינות בלשכת נשיא המדינה וכן בלשכת משרד המשפטים

ותתייחס לנסיבות שיש בהן כדי להצדיק מתן חנינה לאדם. למשל נסיבות מקלות על ביצוע העבירה, הזמן שחלף, קשיים שחווה האדם בגלל הרישום ועוד. מחלקת חנינות בודקת את הבקשה ואם תתקבל היא תעביר אותה לשר המשפטים ולאחר מכן אל הנשיא.

□ **להמתין לסיים תקופות ההתיישנות והמחיקה** - ההתיישנות תלויה בסוג העבירה ועלולה להיות תקופה ארוכה מאוד, גם שנים לאחר שהסתיימה תקופת המאסר. עם תום ההתיישנות מתחילה תקופה נוספת של המתנה למחיקה מהרישום הפלילי, כך שאדם שהורשע בעבירה נדרש להמתין 17 שנים בממוצע מיום גזר הדין לביטול עברו הפלילי.

□ **חיילים** העומדים לפני גיוס לשירות בצה"ל ואשר מעוניינים למחוק את הרישום הפלילי על עבירות שביצעו לפני הגיוס, יכולים להגיש בקשה לוועדה שממליצה לתת חנינה לבעלי עבר פלילי שעומדים להתגייס.

מהן תקופות התיישנות ומחיקה החלות על המרשם הפלילי?

ראשית יש להבין כי מחיקת רישום פלילי היא לא כמו מחיקת רישום משטרתי שבו גם כלולים תיקים שנסגרו מסיבות שונות ואין בגינם הרשעה. במאמר מוסגר נציין כי גם אם תיק משטרתי נסגר ללא העמדה לדין פלילי, עדיין יש לשאוף לסגור אותו מסיבה של **היעדר אשמה פלילית** שמוחקת את רישומו כליל, ולא מסיבות של היעדר עניין לציבור או היעדר ראיות, שמשאירות את התיק ברישום המשטרתי.

רק תיקים שהסתיימו בהרשעה כלולים ברישום הפלילי, וכדי למחוק אותם לאחר ריצוי העונש קבע המחוקק תקופת התיישנות ותקופת מחיקה. התיישנות ותקופת מחיקה הם תהליך שמתרחש בשלבים, שחשובם מתבצע לפי חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981. קודם כל תחל תקופת התיישנות ולאחר מכן תקופת מחיקה. להלן שלבים אלה ונקודות חשובות הקשורות להתיישנות ולמחיקת הרישום הפלילי:

□ המחוקק קבע כי לא יימסר מידע על הרשעות אם חלפה תקופת התיישנות עליהן, גם אם העבירה הפלילית עדיין קיימת ורשומה. מי שיכול לעיין ברישום עם תום תקופת התיישנות הם רק גורמים מסוימים. גורמים אחרים לא יוכלו לעשות שימוש במידע כדי לקבל החלטות, גם אם מידע זה הגיע אליהם בשוגג.

□ משך תקופת התיישנות גם תלוי בתוצאות, אם התיק הסתיים בהרשעה או ללא הרשעה. אם ללא הרשעה, הוא יימחק לבגיר לאחר 5 שנים ולקטין אף לאחר 3 שנים.

□ **אם התיק הסתיים בהרשעה, תקופת התיישנות תלויה אם הנאשם בגיר או קטין וכן במשך תקופת המאסר כדלקמן:**

■ אם על בגיר הוטל עונש מאסר של עד 12 חודשים בלבד, תקופת התיישנות תסתיים עם תום תקופת מאסרו + 7 שנים נוספות.

■ אם על בגיר הוטל עונש מאסר עד 5 שנות מאסר, תקופת התיישנות תסתיים עם תום תקופת מאסרו + 10 שנים נוספות.

■ אם על בגיר הוטל עונש מאסר ממושך, תקופת התיישנות תהיה כפולה מתקופת המאסר, כל עוד אינה נמשכת מעל 15 שנים.

■ אם על קטין הוטלו עד 3 שנות מאסר, תיקבע התיישנות לפי פרק הזמן שנקבע + 5 שנים נוספות.

■ אם על קטין הוטל עונש מאסר של עד חמש שנים, תיקבע התיישנות לפי פרק הזמן שנקבע + 7 שנים נוספות.

■ אם על קטין נקבעה תקופת מאסר מעל 5 שנים, תקופת התיישנות תסתיים 10 שנים לאחר מכן.

כאמור, תקופת התיישנות נגזרת מהעונש שהוטל על הנאשם על ידי בית המשפט והכל כמפורט בטבלה שלהלן:

העונש	נאשם בגיר	נאשם קטין
עד 1 שנות מאסר	7 שנים + העונש	מתיישן מיד עם גזר הדין
עד 3 שנות מאסר	כנ"ל	5 שנים + העונש
עד 5 שנות מאסר	10 שנים + העונש	7 שנים + העונש
מעל 5 שנות מאסר	עד 15 שנים + העונש	10 שנים + העונש
עונש אחר [מאסר על תנאי, קנס, פסילה, התחייבות]	7 שנים + העונש	3 שנים + העונש
אי הרשעה	התיישן מיד עם גזר הדין (ראה מחיקת רישום פלילי)	התיישן מיד עם גזר הדין (ראה מחיקת רישום פלילי)

יש עבירות שאין עליהן התיישנות או מחיקה, למשל עבירות שעונשן מוות.

אם לאדם יש כמה הרשעות, תקופת המחיקה מתחילה רק אם תמו תקופות התיישנות של כל ההרשעות ולא רק אחת מהן או המוקדמת מהן.

כאמור, גם אם עברה תקופת ההתיישנות, ההרשעה לא "נעלמת" וממשיכה להופיע בקובץ משטרתי פנימי ואינה נמחקת. עם זאת, המשטרה רשאית למסור אותה רק לגופים מסוימים מאוד.

מחיקת ההרשעה והרישום הפלילי מתרחשת עשר שנים מתום תקופת ההתיישנות.

עבירה שאינה מסוג פשע (עבירת פשע היא עבירה שדינה מאסר מעל שלוש שנים), נמחקת באופן אוטומטי לאחר 7 שנים.

במקרים מיוחדים, כגון עבירות שהעונש שהוטל עליהן הוא פיקוח של שירות מבחן, ההרשעה תימחק בתום חמש שנים מהמועד שבו נקבע פסק הדין. עבירות נוספות שאין עליהן תקופת התיישנות והמחיקה בהן קצרה הן עבירה שבוצעה על ידי קטין שטרם מלאו לו 14 שנים, עבירות שהעונש עליהן הוא שירות למען הציבור ועוד.

אף לאחר תקופת המחיקה הנ"ל, הרישום קיים במאגרי המידע של המשטרה אך רק גורמים מצומצמים ביותר רשאים לעיין בו.

יש לחובתכם רישום פלילי ואתם מעוניינים במחיקתו?

משום מורכבות הנושא חשוב לפנות לעורך דין פלילי מומחה בתחום על מנת שיעץ לכם על דרך הפעולה הטובה ביותר לקיצור תקופת ההתיישנות והמחיקה של העבירה ויגיש עבורכם בקשה למחיקת הרישום הפלילי לגורם המתאים שבסמכותו להביא לביטול הרישום הפלילי נגדכם. אתם מוזמנים ליצור עימנו קשר בטלפון **052-6885006** או באמצעות [הטופס המקוון באתר](#), ונשמח לסייע ולהציע לכם מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדכם. סודיות מלאה מובטחת.

{fast_contact: לקבלת ייעוץ משפטי בנושא מחיקת רישום פלילי - השאירו פרטים}